

Lakk. Waraqaa Eenyummaa Tajaajila Odeeffannoo Yakka Saaxiluuf Qoodame

2026-050-FB-UA

Boordichi, tattaaffii yakkaa fi badii saaxiluuf taasifamu keessatti odeeffannoo eenyummaa dhuunfaa qabaachuu danda'an fi waraqaa eenyummaa sobaa mootummaa qooduu ilaalchisee imaammata Meta gamaaggumuuf, dhimma qoodamuu Waraqaa eenyummaa Tajaajila Odeeffannoo Itoophiyaa aktivistii tokkoon qoodamuu kana filateera. Dhimmi kun namoonni hojjettoota seera kabachiistotaa ykn seera kabachiistota ofiin jedhan ilaalchisee yaaddoo yeroo qabaatan, nageenya hawaasa isaanii eeguuf odeeffannoo akkamii qooduu akka qaban ilaaluuf carraa gaarii kenna.

ALA bara 2026, ogeessa siyaasaa fi aktivistii Itoophiyaa kan ta'e Jawar Mohaammed fuula Feesbuukii (Facebook) isaa irratti afaan Oromootiin barruu tokko qoodera. Jawar barreeffama isaa irratti gareen maafiyaa gurmaa'aan "120" jedhamu, waraqaa eenyummaa Tajaajila Odeeffannoo fi Nageenya Biyyaalessaa (NISS) fayyadamuun naannoo Oromiyaatti lammiilee irraan hidhaa, dararaa fi saamicha garaagaraa qaqqabsiisaa jiraachuu isaa akka dhaga'e ibsa. Innis nama hoogganaa garee kanaati jedhee fi namoota maafiyummaa kana keessatti hirmaatu jedhe lama maqaa dhaheera; isaan keessaa tokko miseensa poolisii duraanii kan turee fi amma garee kanaaf hojjechaa jiraachuu isaa dubbata. Akka "ragaatti" barruun sun suuraa waraqaa eenyummaa Tajaajila Odeeffannoo fi Nageenya Biyyaalessaa Itoophiyaa (NISS), maqaa, gahee hojii, suuraa fi lakkoofsa bilbilaa ofirraa qabu, akkasumas suuraawwan dhiirota lamaanii qabateera. Dhiirota suuraawwan keessatti argam keessaa tokko, namicha waraqaa eenyummaa sana irra jiru wajjin kan wal fakkaatu yoo ta'u, inni lammaffaan immoo mallayyoo waraanaa kan fakkaatu kaawwateera. Yeroo qabiyyichi kun maxxanfametti, odeeffannoowwan fi gabaasni miidiyaa bal'aan waa'ee garee "120" jedhamuu ni dubbatamu turan. Fuulli feesbuukii Jawar Mohaammed hordofoota miliyoona 3.4 ol kan qabu yoo ta'u, barruun sun koomantii gara 400 dhihaatu argateera.

Erga maxxanfamee guyyoota sadii booda, Meta'n qophii filannoo Itoophiyaa Waxabajjii 2026f godhame keessaa tokko godhuudhaan, garee hundeeffame sanaan barruun kun adda baafamuudhaan ogeessotaan akka gamaaggamamuuf ergeera. Meta'n maxxansi sun [Imaammata Dhuunfawaa \(Privacy Violations\)](#) odeeffannoo eenyummaa dhuunfaa (PII) qooduu, akkasumas waraqaa eenyummaa mootummaa kan hojjettoota seera kabachiistotaa, waraanaa ykn nageenyaa qooduu kallattiidhaan dhoowwu waan cabsuuf guyyaa itti aanu sanatti qabiyyicha haqera. Haata'u malee, suuraan waraqaa eenyummaa sana irra jiru dhugaa ta'uu fi dhiisuun isaa waan hin beekamneef, tarkaanfiin adabbii (strike) ykn daangaan amalaa kamiyyuu irratti hin fudhatamne.

Gaaffiin iyyannoo Jawar Mohaammed gamaaggama namootaan akka gaggeeffamuuf dursa waan hin arganneef cufameera. Jawar Mohaammed murtoo kana irratti Boordii Hordoffiif (Oversight Board) iyyannoo kan dhiheesse yoo ta'u, gareen yakkamtoonni kun akka qondaaltota Tajaajila Odeeffannoo fi Nageenya Biyyaalessaa (NISS) fakkeessanii, waraqaa eenyummaa sobaa fayyadamuun namoota hidhaa ykn kana caalaa doorsifamaa jiran irraa maallaqa saamu ibseera. Akka qorannoo isaatti, kooppii waraqaa eenyummaa sobaa kana keessaa tokko akka argate fi maqaan waraqaa eenyummaa sana irra jiru namicha suuraa sana irratti mul'atu wajjin akka hin wal simne, akkasumas waraqaan eenyummaa sun karaa seera qabeessa ta'een qaama mootummaa ilaallatu irraa kan hin kennamne ta'uu isaa qaama mootummaa dhimmi ilaallatu irraa mirkaneessuu isaa ibseera. Suuraa waraqaa eenyummaa kana, lammiilee akeekkachiisuuf, akkasumas namoota gowwoomsii fi saamicha irraa oolchuuf jecha akeekkachiisa uummataatiif jecha akka maxxanse ibseera. Barruun sun iccitii dhuunfaa nama kamiyyuu, sarbuuf yaadamee kan qophaa'ee miti, faalla kanaa, namoota abbootii taayitaa nageenyaa of-fakkeessuun akkasumas waraqaa eenyummaa sobaa fayyadamuun namoota dararan saaxiluuf qophaa'uu isaa dabalee ibseera. Boordichi, fayyadamtoonni yeroo Meta'f iyyata dhiyeessan sababa isaanii ibsuu ykn haalotaafi yaadota walitti dhufeenya qaban kan kampaanichi hubachuu danda'u dhiyeessuu akka hin qabne ni hubata.

Boordichi dhimma kana filachuu hordofee, Metan murticha irra deebi'ee ilaaluun qabiyyichi Imaammata Iccitii Dhuunfaa cabsuu isaa raggaasiseera. Haa ta'u malee, miidhaan kun kan wal-qabatu waraqaa eenyummaa qooduu qofa waliin waan ta'eef, kampaanichi suuraa waraqaa eenyummaa sana osoo hin dabalatin kutaawwan barruu hafan deebisuu danda'eera. Kampaanichi ibsa dabalataan kenneen, imaammatachi fayyaddamtoonni odeeffannoo eenyummaa dhuunfaa (PII) balleessuudhaan waraqaa eenyummaa sana akka hin maxxansine, ykn odeeffannoon eenyummaa dhuunfaa sun kan hin mul'anne kutaawwan waraqaa eenyummaa qofti akka hin maxxanfamne hin dhowwu.

Boordichi yaadoota hawaasaa kanneen dhimmoota armaan gadii ilaallatan ni simata:

- Miidiyaaleen hawaasaa gama tokkoon waa'ee hojjettoota seera kabachiistotaa malaammaltootaa fi namoota seera kabachiistota fakkaatanii maallaqa saamtootaa irraa odeeffannoo qooduun, gama biroottiin immoo hojjettoota seera kabachiistotaa seera qabeeyyii eeguu waliin walqabatee fedhiwwan walfaallessan akkamitti keessummeessuu akka qaban.
- Keessumaa naannoo rakkoo fi walitti bu'iinsi jiruutti, imaamatni Meta fayyadamtoonni gochoota yakkaa irratti hubannoo akka uuman dandeessisuu fi gochoota kana keessatti hirmaataniiru jedhaman eenyummaa fi eegumsa odeeffannoo dhuunfaa waliin madaalii sirrii eeguu dhiisuu isaanii.
- Wiirtuuleen miidiyaa hawaasaa Itoophiyaa keessatti ykn afaanota bakka bu'iinsa ga'aa hin qabne biroo keessatti, keessumaa dhimmoota faayidaa uummataa kan akka yakkaa, malaammaltummaa fi kan kana fakkaatan ilaalchisee odeeffannoo qooduu irratti qabiyyee gamaaggamuu keessatti hangam bu'a qabeessa akka ta'an.
- Mirgi namummaa falmitootni fi gaazexessitoonni qabiyyee isaan qoodan gad fageenyaan fi bal'inaan gamaaggamuu keessatti, keessumaa naannoo madda bal'aa addunyaa keessatti yeroo filannoo ykn rakkoo, akka *cross-check* kan ta'an sirnoota ittisa dogoggoraa gahee taphatan fi hanqina isaanii.
- Hojiiwwan murtoo qajeelfama qabiyyee irratti fooyya'iinsi bu'a-qabeessa ta'e akka jiraatuuf gahee iyyataa fi adeemsa haqa qabeessa (*due process*);

dabalataanis fayyadamtoonni iyyata isaanii irratti yaada dabalataa akka kennan gochuuf muuxannoowwan gaarii waltajjicha irraa argaman dabalatee.

Boordichi murtoowwan isaa yeroo kennutti Metaf gorsoota iimaammata dhiyeessuu ni danda’a. Gorsonni kunneen dirqisiisoo ta’uu baatanis, Metan guyyoota 60 keessatti deebii akka kennu eegama. Kanaafuu boordichi yaadoota hawaasaa dhimma kana wajjin walitti dhufeenya qaban ni simata.